

Володимир КЛАПЧУК,

orcid.org/0000-0003-1788-794X

доктор історичних наук, професор,

завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) volodymyr_klarchuk@ukr.net

Ярослава КОРОБЕЙНИКОВА,

orcid.org/0000-0002-4882-8611

кандидат геологічних наук, доцент,

завідувач кафедри туризму, рекреації та регіонального розвитку
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу
(Івано-Франківськ, Україна) yaroslava.korob@gmail.com

Леся ПОЛЬОВА,

orcid.org/0000-0003-2971-5993

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) polyovu@ukr.net

ЗАСТОСУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕРВИННИХ ДОСЛІДЖЕНЬ МІНЕРАЛЬНИХ ВОД СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ В ПРОЄКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ГРОМАД

В Україні впроваджується реформа децентралізації. Він передбачає передачу повноважень і ресурсів на рівень територіальних громад. Проте сьогодні громади не мають інформаційної бази для ефективного управління ресурсним потенціалом. І сьогодні особливої уваги заслуговує курортно-оздоровчий туризм. Це покращить зайнятість місцевого населення, створить нові робочі місця, яких у Галичині традиційно мало. Такою ж мірою турист, який зупинявся в певних місцях, відпочиваючий у селі, курортник, який лікувався в санаторії, витрачав значні кошти на найрізноманітніші послуги. Тому дослідження рекреаційно-туристичного потенціалу місцевих громад є актуальними на сьогодні. Це створить інформаційну основу для інвестиційних пропозицій щодо розвитку туризму та рекреації. Мінеральні води є одним з найважливіших курортно-рекреаційних ресурсів. Їх можна швидко й ефективно капіталізувати, створюючи більшу додану вартість, ніж інші рекреаційні ресурси. Метою дослідження є характеристика курортів Східної Галичини, інтерпретація бальнеологічного використання мінеральних вод за їх хімічним складом з метою формування на цій основі інвестиційних пропозицій для місцевих громад. Результати досліджень дозволили стверджувати, що всього в Галичині розвідано 508 родовищ мінеральних вод, з них 327 (60%) – у Східній Галичині. Найбільше це були хлоридні (67%) та сульфатні (18%) мінеральні води. 17 джерел були вуглекислими, 13 – залістими, ще 19 – різного іонного складу. За мінералізацією мінеральні води Східної Галичини часто перевищували аналоги на всесвітньо відомих курортах Європи, але в останні 100 років вони мало використовувалися в силу різних об'єктивних і суб'єктивних причин. На базі потужних і перспективних родовищ працювало близько десятка курортів, але деякі з них припинили свою діяльність після Першої, а потім і Другої світових воєн. Напередодні Другої світової війни в Польщі було 6 державних, 15 громадських, 6 комерційних, 23 дрібних приватних і 7 кліматичних громадських курортів, а також 38 купально-кліматичних комерційних станцій. Всього було 95 санаторіїв, з них 65 – у Галичині. Досліджені ресурси мінеральних вод дозволяють відновити їх використання в сучасних умовах. Це питання є актуальним, зважаючи на повоєнну відбудову України з метою реабілітації та лікування українських військових та цивільного населення. У статті описано хімічний склад мінеральних вод, їх розміщення, обґрунтовано можливість їх лікування та відновлення в сучасних умовах. Хімічний склад мінеральних вод дає можливість лікувати захворювання органів і систем: серцево-судинної системи, гінекологічні захворювання – Делятин, Трускавець; органів дихання – Ворохта, Делятин, Любін Великий, Трускавець; внутрішні органи, ожиріння – Моршин, Трускавець; нирок та сечовивідних шляхів, цукровий діабет – Трускавець; опорно-рухового апарату – Делятин, Любін Великий, Немирів; шкірні захворювання, ожиріння, отруєння важкими металами – Любін Великий, Немирів; туберкульоз легень, шкіри, кісток, суглобів, запальні процеси – Ворохта, Яремче.

Ключові слова: децентралізація, проект, туристично-рекреаційна галузь, курорт, хімічний склад мінеральних вод, захворювання.

Volodymyr KLAPCHUK,
 orcid.org/0000-0003-1788-794X

*PhD hab., Professor;
 Head of the Department of Hotel, Restaurant and Resort Business
 Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
 (Ivano-Frankivsk, Ukraine) volodymyr_klapchuk@ukr.net*

Yaroslava KOROBEINYKOVA,
 orcid.org/0000-0002-4882-8611

*PhD, Associate Professor;
 Head of the Department of Tourism, Recreation and Regional Development
 Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
 (Ivano-Frankivsk, Ukraine) yaroslava.korob@gmail.com*

Lesia POLOVA,
 orcid.org/0000-0003-2971-5993

*PhD, Associate Professor;
 Associate Professor at the Department of Hotel, Restaurant and Resort Business
 Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
 (Ivano-Frankivsk, Ukraine) polyovy@ukr.net*

APPLICATION OF THE RESULTS OF PRIMARY RESEARCH OF THE MINERAL WATERS OF EASTERN HALICHINA IN PROJECT ACTIVITIES OF LOCAL COMMUNITIES

Decentralization reform is being implemented in Ukraine. It provides for the transfer of powers and resources to the level of territorial communities. However, today communities do not have an informative base for effective management of resource potential. Even today, resort and health tourism deserve special attention. This will improve the employment of the local population, and create new jobs, which are traditionally too few in Galicia. To the same extent, a tourist who stayed in certain places, a vacationer in the village, and a resort visitor who was treated in a sanatorium, spent considerable money for a wide variety of services. Therefore, research into local communities recreational and touristic potential is relevant today. This will provide an informational basis for investment proposals for the development of tourism and recreation.

Mineral waters are one of the most important resort and recreational resources. They can be quickly and efficiently capitalized, creating more added value than other recreational resources.

The purpose of the study is to characterize the resorts of Eastern Galicia, and to interpret the balneological use of mineral waters based on their chemical composition, with the aim of forming investment proposals for local communities on this basis.

The results of the research allowed us to state that a total of 508 mineral water deposits have been explored in Galicia, 327 (60%) of which are in Eastern Galicia. Most of them were chloride (67%) and sulfate (18%) mineral waters. 17 sources were carbonic, 13 – ferric, and another 19 – of different ionic compositions. The mineralization of the mineral waters of Eastern Galicia often exceeded the analogs in the world-famous resorts of Europe, but they were little used during the last 100 years due to various objective and subjective reasons. About a dozen resorts operated on the basis of powerful and promising deposits, but some of them ceased their activities after the First and later Second World Wars. On the eve of the Second World War, there were 6 state, 15 public, 6 commercial, 23 small private, and 7 climatic public resorts, as well as 38 bathing and climatic commercial stations in Poland. There were a total of 95 sanatoriums, of which 65 were in Galicia. The studied resources of mineral waters allow them to resume their use in modern conditions. This question is relevant, taking into account the post-war reconstruction of Ukraine with the aim of rehabilitation and treatment of Ukrainian soldiers and civilians.

The article describes the chemical composition of mineral waters, and their location, and substantiates the possibility of their treatment and recovery in modern conditions.

The chemical composition of mineral waters makes it possible to treat diseases of the following organs and systems: cardiovascular system, gynecological diseases – Delyatyn, Truskavets; respiratory organs – Vorokhta, Delyatyn, Lyubyn Veliky, Truskavets; internal organs, obesity – Morshin, Truskavets; kidneys and urinary tract, diabetes – Truskavets; locomotor apparatus – Delyatyn, Lyubyn Veliky, Nemyriv; skin diseases, obesity, heavy metal poisoning – Lyubyn Veliky, Nemyriv; tuberculosis of the lungs, skin, bones, joints, inflammatory processes – Vorokhta, Yaremche.

Key words: *decentralization, project, tourism and recreation industry, resort, chemical composition, disease.*

Постановка науково-практичної проблеми

Кожна територіальна громада в умовах децентралізації формує власні стратегії розвитку. Проте, стратегічні плани виступають тільки як вектор розвитку, а не як практичні поради щодо реалізації запланованого. Як правило, громади не володіють інформаційною базою та відповідними методиками, які дозволятимуть реалізовувати проекти місцевого розвитку в різних галузях і туристично-рекреаційна галузь не є винятком. Для розвитку галузі місцеві територіальні громади потребують дослідження рекреаційно-туристичного потенціалу ТГ, формування баз даних ресурсного потенціалу та інфраструктурної складової розвитку туризму, формування інвестиційних пропозицій розвитку окремих видів туризму, проектів планувальної організації рекреаційних та паркових зон, створення програми просування місцевого туристичного продукту на ринку послуг туризму, проектів удосконалення туристичної інфраструктури ТГ, створення екскурсійних програм в межах ТГ, консультування щодо можливості розвитку сільського туризму в ТГ. Тому актуальними на сьогодні є дослідження рекреаційно-туристичного потенціалу місцевих громад, що дозволить мати основу для інвестиційних пропозицій щодо розвитку туризму та рекреації.

Мінеральні води є одними із найважливіших курортно-рекреаційних ресурсів, вони можуть швидко та ефективно капіталізуватися та створюють більшу додаткову вартість, ніж інші рекреаційні ресурси. Перші згадки про курорти Галичини відомі з XVI–XVIII ст. Однак найбільшого розквіту бальнеологія зазнала у міжвоєнний період. Її становлення і розвиток продовжуються до сьогодні. Галузь має перспективи розвитку після війни через збільшені потреби у оздоровленні та реабілітації українців. Східна Галичина багата на родовища мінеральних вод, завдяки чому тут можна оздоровлювати мільйони осіб. На жаль, різні методики та джерела інформації, за якими здійснювалась оцінка мінеральних вод, не дають уніфікованої інформації про особливості їх іонного складу та можливості сприяти покращанню здоров'я. Тому, первинні дослідження мінеральних вод Східної Галичини є актуальним науково-практичним завданням з різним подальшим застосуванням. Матеріали первинних досліджень хімічного складу мінеральних вод Галичини у зведеному вигляді наводяться вперше, тому дане дослідження містить елементи наукової новизни.

Метою дослідження є характеристика курортів Східної Галичини, інтерпретація бальнеологічного використання мінеральних вод на основі

їх хімічного складу з метою формування на цій основі інвестиційних пропозицій місцевих громад. Об'єктом дослідження є мінеральні води Галичини, їх хімічний склад та використання. Предметом досліджень є застосування первинних досліджень мінеральних вод з метою обґрунтування проектів розвитку місцевих громад Галичини.

Аналіз останніх публікацій за темою дослідження. Важливою складовою реалізації адміністративно-територіальної реформи є формування спроможних громад, які здійснювали б ефективно управління своїми територіями, в тому числі і ресурсним потенціалом. Питанням децентралізації в Україні останні роки приділяється підвищена увага. Європейські фахівці вважають, що адміністративна реформа є однією з найуспішніших реформ на шляху України до ЄС. Цій проблематиці присвячена велика кількість робіт вітчизняних учених у галузі державного управління (Горбатьок М., 2021; Жаліло Я. А., 2019; Куценко Т. Ф., 2019; Плющ Р. М., 2016; Нижник О., 2016; Романюк С. А., 2018; Шевченко О. В., 2020). На порталі «Децентралізація» містяться рекомендації щодо різних аспектів діяльності місцевих громад (Децентралізація, 2024). Таким чином, можна стверджувати, що у науковій літературі висвітлено переважно теоретичні сторони процесу децентралізації в Україні. Загалом, з розвитком процесів децентралізації виникають різні проблеми упровадження в життя однієї із найуспішніших українських реформ.

Реалізація планів розвитку громад найбільш ефективно відбувається на засадах проектного підходу. Проте, місцеві громади стикаються з проблемою інформаційного забезпечення й обґрунтування проектів та інвестиційних пропозицій. Це стосується найперше тих проектних пропозицій, які базуються на місцевій природно-ресурсній базі. Так, на території значної кількості громад Галичини відсутні промислові об'єкти і це сприятиме розвитку рекреаційної діяльності. Тут є колосальні можливості для будівництва оздоровчих та готельно-відпочинкових комплексів. Перспективним та рентабельними є організація рекреаційної діяльності у сільських садибах, баз відпочинку, лікувально-реабілітаційних закладів, народних промислів, крафтових виробництв з переробки грибів та ягід. Перенаселення в багатьох громадах, відсутність земель сільськогосподарського призначення та ін. негативні чинники існування місцевих громад (високий рівень безробіття, відсутність джерел фінансування розвитку громад тощо), з однієї сторони, та наявні цілющі природні умови гір, потужні джерела мінераль-

них вод і ропи, зростаючий попит курортників, – з іншої, дозволяють стверджувати, що рекреаційний потенціал має виняткове значення для загального господарського життя Карпат.

Мінеральні води Галичини впродовж декількох століть цікавили вчених і практиків. Цілеспрямовані дослідження їх хімічного складу набули у ХІХ ст. Основною метою таких студій було встановлення можливості їх застосування у бальнеології. Найбільшого розквіту бальнеологія зазнала, починаючи з міжвоєнного періоду. З цього погляду, перші публікації, в яких висвітлювалися ці питання, відносяться до міжвоєнного періоду. Саме в цей час розпочалося активне використання мінеральних вод з лікувальною метою. До цього періоду слід віднести публікації наукового характеру (Lewicki S.A., 1912; Mianowski H., 1934; Piotrowskie H., 1931; Zanietowski J., 1914). З сучасних дослідників ця проблематика висвітлена у чисельних працях українських вчених (Клапчук М. В., Клапчук В. М., 2012; Клапчук В. М., 2013, 2014; Польова Л. В., Клапчук В. М., 2022).

Методика досліджень. При дослідженні питань використання різних бальнеологічних груп мінеральних вод Галичини застосований метод періодизації, історико-генетичний метод – послідовне розкриття зародження курортів, використання їх природних ресурсів з лікувальною метою, порівняльно-історичний метод – порівняння мінералізації джерел на окремих родовищах. Окрім того, застосовані елементи історико-системного методу, як одного з основних методів історичного дослідження окремих галузей господарювання – для аналізу матеріальної бази, способів і методів їх застосування у бальнеології.

Виклад основного матеріалу. Туристично-рекреаційна галузь серед галузей господарства є пріоритетним для багатьох місцевих громад, так як може опиратись на потужний природний та історико-культурний потенціал. Однаковою мірою турист, що перебував в окремих місцевостях, як і відпочиваючий на селі, а також курортник, що лікувався у оздоровниці, витрачає кошти за найрізноманітніші послуги, що є складовою частиною доходів об'єднаних територіальних громад. Ця діяльність традиційно була додатковим заробітком для сільського населення та підставою для розвитку туристичної галузі (Клапчук М. В., Клапчук В. М., 2012). На особливу увагу заслуговували джерела мінеральної води. Багатство їх на терені Карпат (понад 500) обумовлене геологічною будовою регіону. Окремої уваги заслуговувало Станиславівське воєводство, де було розвідано 176 мінеральних джерел, з яких експлу-

атувалися лише 44 (25%). Таким чином, на увагу заслуговувало дослідження мінеральних джерел, насамперед проведення хімічних аналізів.

Далі наведемо загальну характеристику окремих курортів, звернувши особливу увагу на мінералізацію (хімічний склад) вод, на базі яких здійснювалося оздоровлення та лікування курортників. Частина курортів функціонують і зараз, окремі припинили свою діяльність напередодні світових воєн. Незважаючи на це, ресурси мінеральних вод дозволяють їх відновлення у сучасних умовах. Звичайно, зважаючи на післявоєнну відбудову України з метою реабілітації, оздоровлення та лікування українських воїнів.

Лікувальний центр у Буркуті. Започаткований на межі ХІХ–ХХ ст. Вивчення хімічних властивостей буркутської води проводилося на початку ХХ ст. під керівництвом проф. Краківського університету М. Сеньковського. Встановлено, що вода мала більший вміст заліза та магнію, ніж вода на курорті Криниця, а тому була ціннішою. Мінералізація «буркутів» становила 5,77 г/л (Клапчук М. В., Клапчук В. М., 2012; Piotrowskie H., 1931). З початком Першої світової війни санаторій припинив свою діяльність.

Курорт Десятин. Місцева мінеральна вода є чистою соляною ропою (загальна мінералізація – 441,9 г/л, в т.ч. 211,5 г/л NaCl), що може використовуватися лише для зовнішнього застосування, тобто для лікувальних ванн та інгаляцій (Клапчук В. М., 2013). Цілющі властивості теплих соляних купелів на організм полягали у механічному впливі на шкіру солі та вуглекислоти, що позитивно діяли на процес зміни матерії в організмі, в першу чергу, – на видалення з організму нерозчинних речовин (шлаків, сполук важких металів тощо). Купелі у соленій воді позитивно впливають на розширення шкірних пор, внаслідок чого кров зі внутрішніх органів переходить у зовнішні і таким чином покращується потовиділення та кровообіг. Таким чином, соляна ропка сприяє лікуванню захворювань шкіри, ревматизму, рахіту, екземи, гінекологічних і нефрологічних хворіб, шлунково-кишкового тракту. Крім цього, соляні купелі сприяють лікуванню скрофульозу, сифілісу, хвороб серця і кровоносних судин.

Бальнеологічний курорт Любін Великий. У кінці ХVІ ст. поблизу одного з джерел було споруджено водолікарню. Наприкінці ХVІІІ ст. для лікування вже застосовували не тільки воду мінеральних джерел, а й місцеві торфові грязі. Основу санаторного лікування склали 5 джерел мінеральної води, які вживалися для пиття і ванн. Любінські мінеральні води мали найбільший вміст

сірки зі всіх джерел Галичини; значними були і поклади залістистих грязей. До складу води входили: сульфати калію, натрію, амонію, кальцію, магнію, кремнію; хлорид натрію, карбонат заліза, азот, сірководень, фосфат кальцію тощо. Загальна мінералізація лікувальних вод становила 31,6 г/л. Вміст сірки у Любені Великому (1,12 %) був найбільшим у мінеральних водах курортів Європи: Пустомити – 0,94; Мегадія – 0,93; Нойдорф – 0,9; Свошовіце – 0,45; Аквісгран – 0,38; Тренчин – 0,2; Баден біля Відня – 0,11 (Клапчук В. М., 2014).

Мінеральні й лікувальні води курорту дозволяли лікувати ревматизм, хвороби опорно-рухового апарату, нервові, ЛОР-органів та шкірні захворювання тощо.

Бальнеологічний курорт Моршин. Розвивався на базі сірчанних і хлоридно-натрієвих мінеральних вод і лікувальних грязей. Там лікували серцево-судинні, нервові, гінекологічні, ревматичні та ін. захворювання (Lewicki S. A., 1912; Клапчук М. В., Клапчук В. М., 2012). Моршинські мінеральні води мали специфічні фізико-хімічні особливості. Загальна мінералізація, для прикладу води з джерела «Боніфаций» складала 70,3 г/л, з яких понад 41 г/л – сульфати. Моршинська сіль мала всі типові складові карлсбадської лікувальної солі (г/кг): Na_2SO_4 – 745,31; K_2SO_4 – 6,62; MgSO_4 – 12,11; NaCl – 230,58; $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ – 5,38. Моршинська бромована сіль складалася (г/кг): Na_2SO_4 – 222,783; K_2SO_4 – 19,411; MgSO_4 – 74,963; CaSO_4 – 20,286;

NaCl – 271,527; KCl – 23,095; MgCl_2 – 196,622; MgBr_2 – 33,054; $\text{Fe}_3(\text{SiO}_3)_2$ – 7,506; глина – 7,019; O_2 – 5,401; $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ – 117,499 (Lewicki S. A., 1912; Клапчук М. В., Клапчук В. М., 2012).

Для порівняння, наведемо дані з найвідоміших курортів такого типу у світі (табл. 1). Зрозуміло, що моршинська вода перевершує всі відомі бальнеологічні курорти світу за вмістом мінеральних речовин.

Бальнеокурорт «Немиріє». Перші аналізи мінеральної води проведено у 1834 р., але курорт став відомим лише в 1912 р. 1926 р. облагороджено три джерела мінеральної води: «Марія», «Анна», «Броніслава» та проведено їх хімічний аналіз. Загальна мінералізація складала 3,1 г/л, але основними іонами були сірка, кремній, фосфор (Lewicki S. A., 1912; Клапчук М. В., Клапчук В. М., 2012). Мінеральні води сприяли лікуванню артриту, ревматизму, шкірних, нервових і гінекологічних захворювань.

Курорт Трускавець. Лікування на курорті Трускавець базувалося на мінеральних водах 8 експлуатаційних джерел (табл. 2), з яких половина – для ванн («Сировиця», «На Помярках», «Едвард», «На Липках»), інша половина – для пиття («Марія», «Софія», «Броніслава», «Нафтуса») – унікальна за своїми властивостями та хімічним складом). Біля Трускавця розвідані й значні запаси сульфідно-залістистих лікувальних грязей.

Висновки. Таким чином, у статті вперше у зведеному вигляді наводяться матеріали первин-

Таблиця 1

Хімічний склад мінеральних вод окремих курортів світу (г/л)

Хімічні сполуки, катіони та аніони	Фрідріхсгаль	Кісінжен Біттерквелле	Маргентгельм	Моршин
NaCl	7,956	7,95	16,138	72,05
KCl	–	–	–	36,89
MgCl ₂	3,939	–	–	47,35
Na ₂ SO ₄	6,056	6,05	6,676	41,51
K ₂ SO ₄	0,198	–	–	18,45
MgSO ₄	5,15	5,4	5,437	11,96
CaSO ₄	1,346	–	1,33	1,08
Разом:	25,294	25,29	31,157	229,29

Таблиця 2

Хімічний склад мінеральних вод Трускавця (г/л) (Клапчук М. В., Клапчук В. М., 2012)

Хімічні сполуки	Джерело			
	Марія	Софія	Броніслава	Нафтуса
	Дослідження:			
	Радзішевського	Павлевського		Радзішевського
1	2	3	4	5
NaCl	3,6839	7,20257	11,24045	–
KCl	–	0,00203	–	–
MgCl ₂	0,39493	0,09671	0,31086	0,02804

Продовження таблиця 2

1	2	3	4	5
K ₃ BO ₃	–	0,00001	0,00059	–
Mg ₃ (BO ₃) ₂	0,01563	0,00468	0,00322	–
NaI	–	0,000003	–	–
Na ₂ SO ₄	1,00984	0,60233	0,931629	–
K ₂ SO ₄	1,50728	1,0190203	0,82125	–
MgSO ₄	–	4,13416	0,56459	0,11617
CaSO ₄	0,8294	1,32755	2,266859	0,02082
Na ₂ CO ₃	–	–	0,00012	0,14488
(NH ₄) ₂ CO ₃	0,0234	–	–	–
MgCO ₃	0,0165	0,20162	0,37357	0,0205
FeCO ₃	0,03153	–	–	0,00371
Ca ₃ (PO ₄) ₂	–	Сліди	0,000059	–
Na ₂ SiO ₃	–	–	0,001213	–
SiO ₄	0,01972	0,0078	0,005115	0,01169
C	0,01529	0,019137	0,004	0,07423
Разом:	8,05509	10,240027	16,784686	0,84673
CO ₂ , cm ₃	8,07	10,2	1,7	37,65

них досліджень хімічного складу мінеральних вод Східної Галичини, що є актуальним як інформаційна база для розвитку місцевих громад і містить елементи наукової новизни. У Галичині 1930-х рр. діяло біля 70 % оздоровниць Польщі. Це особливо підкреслювало значення оздоровчо-туристичних об'єктів в економіці гірського регіону. Там знаходився заклад державного значення Буркут; приватні курорти Трускавець і Моршин; дві кліматичні станції – Яремче та Ворохта; понад 30 малих приватних курортів і кліматичних комерційних станцій. На курортах Галичини функціонувало понад 10 санаторіїв. Враховуючи хімічний склад мінеральних вод, на курортах Галичини лікували хво-

роби наступних органів і систем: серцево-судинна система, гінекологічні захворювання – Делятин, Трускавець; бронхо-легенева система – Ворохта, Делятин, Любін Великий, Трускавець; внутрішні органи, ожиріння – Моршин, Трускавець; нирки і сечовивідні шляхи, цукровий діабет – Трускавець; опорно-руховий апарат – Делятин, Любін Великий, Немирів; захворювання шкіри, ожиріння, отруєння важкими металами – Любін Великий, Немирів; туберкульоз легень, шкіри, костей, суглобів, запальні процеси – Ворохта, Яремче. Подані результати можуть бути інформаційною основою для формування стратегічних планів розвитку об'єднаних територіальних громад Галичини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горбатюк М. Реформа децентралізації в Україні: проблеми здійснення в умовах суспільної кризи. Політичні студії та процеси. 2021. №1. С. 22–40. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/06/gorbatuuk_reforma.pdf
2. Децентралізація. Інформаційний портал. URL: <https://decentralization.gov.ua/mainmonitoring>
3. Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу: аналіт. доп. / за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД. 2019. 115 с.
4. Клапчук М. В., Клапчук В. М. Туризм і курортне господарство Галичини: Монографія / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ: Фоліант. 2012. 224 с.
5. Клапчук В.М. Курортна справа Галичини до Другої світової війни. З історії західноукраїнських земель. Львів: Інститут українознавства НАН України ім. І. Крип'якевича. 2013. Вип. 8, С. 105–121.
6. Клапчук В.М. Курортна справа Галичини. Карпатський край. Івано-Франківськ, 2014. № 5, С. 127–146.
7. Куценко Т. Ф., Сіренко Я. С. Забезпечення фінансової спроможності територіальних громад як пріоритет децентралізації управління. Макроекономічне оцінювання публічного сектору в антикризовому управлінні: матеріали науково прикладних дослідження освітньо-професійної програми “Публічне управління та адміністрування за 2017–2018 рр.”/ редкол.: І. Й. Малий та ін. Київ: КНЕУ. 2019. С. 125–152. URL: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/30350/MO_2019_7.pdf;jsessionid=CD804A723F673A143361C91F0AA4F40E?sequence=1
8. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: колективна монографія / за заг. ред. Р. М. Плюща. Київ: Рідна мова. 2016. 744 с.
9. Нижник О. Теоретичні аспекти впливу децентралізації на розвиток держави та територіальних громад. Вісник НАДУ при Президенті України. Сер. Державне управління. 2016. № 3, С. 56–62.
10. Польова Л.В., Клапчук В.М. Зародження та розвиток санаторно-курортної справи в Галичині. Zeszyt Naukowy Prac Ukrainoznawczych. Gorzów Wielkopolski. 2022. № 8. С. 53–63.

11. Романюк С. А. Децентралізація: теорія та практика застосування: монографія. Київ. 2018. 216 с
12. Шевченко О. В., Романова В. В., Жаліло Я. А. та ін. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні : наук. доп. / за наук. ред. д-ра екон. наук Я. А. Жаліла. Київ: НІСД. 2020. 153 с.
13. Lewicki S.A., Orłowicz M., Praszil T. Przewodnik po zdrojowiskach i miejscowościach klimatycznych Galicyi. Lwów: Kraj. Zw. Zdrojowisk i Uzdrowisk, 1912. 303 s.
14. Mianowski H. Znaczenie gospodarcze ruchu turystyczno-uzdrowiskowego w Polsce. Kraków Wyd. Izby Przem. Handl., Wyd. II. 1934.
15. Przewodnik zdrojowo-turystyczny na 1931–32 r. [Pod red. H. Piotrowskiego]. Warszawa: Zakład Graficzny B. Padrecki i S-ka z o.o., Wyd. II. 1931.
16. Zanietowski J. Kilka uwag o systemizacji naszych uzdrowisk i zdrojowisk oraz o analizie naszych wód. *Pamiętnik Polskiego Towarzystwa Balneologicznego* / [red. Dr Zygmund Wąsowicz]. Kraków: Nakład i własność PTB, T. III. 1914. S. 181–206.

REFERENCES

1. Horbatiuk M. (2021) Reforma detsentralizatsii v Ukraini: problemy zdiisnennia v umovakh suspilnoi kryzy. [Decentralization reform in Ukraine: problems of implementation in conditions of social crisis] *Politychni studii ta protsesy – Political studies and processes*. №1. 22-40. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/06/gorbatiuk_reforma.pdf [in Ukrainian]
2. Detsentralizatsiia. Informatsiinyi portal. [Decentralization information portal]. URL: <https://decentralization.gov.ua/mainmonitoring> [in Ukrainian]
3. Zhalilo Ya. A., Shevchenko, O. V., Romanova, V. V. ta in. (2019). Detsentralizatsiia vlady: poriadok dennyi na serednostrokovu perspektyvu. [Decentralization of power: the medium-term agenda] *Analit. dop. / za nauk. red. Ya. A. Zhalila*. Kyiv: NISD. 115 s. [in Ukrainian]
4. Klapchuk, M. V., Klapchuk V.M. (2012). Turyzm i kurortne gospodarstvo Halychyny: monohrafiia. [Tourism and resort economy of Galicia: monograph] *Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka*. Ivano-Frankivsk: Foliant . 224 s. [in Ukrainian]
5. Klapchuk V.M. (2013). Kurortna sprava Halychyny do Druhoi svitovoi viiny [The resort business of Galicia before the Second World War]. *Z istorii zakhidnoukrainskykh zemel*. Lviv: Instytut ukrainoznavstva NAN Ukrainy im. I. Krypiakevycha – From the history of Western Ukrainian lands. Lviv: Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine named after I. Krypiakevych, V 8, S. 105–121. [in Ukrainian]
6. Klapchuk V.M. Kurortna sprava Halychyny. [Resort business of Galicia] *Karpatskyi kraj – Carpathian region*, 2014. № 5. S. 127–146. [in Ukrainian]
7. Kutsenko T. F., Sirenko Ya. S. Zabezpechennia finansovoi spromozhnosti terytorialnykh hromad yak priorytet detsentralizatsii upravlinnia. [Ensuring the financial capacity of territorial communities as a priority of decentralization of management] *Makroekonomiche otsiniuvannia publicznego sektoru v antykrizovomu upravlinni: materialy nauk. prykladnykh doslidzh. osv. prof. prohramy "Publichne upravlinnia ta administruvannia za 2017–2018 rr."* redkol.: I. Y. Malyy – Macroeconomic evaluation of the public sector in anti-crisis management: materials of scientific applied research of the educational and professional program «Public management and administration for 2017–2018»/ editor: I. Y. Malyy. Kyiv: KNEU, 2019. S. 125–152. URL: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/30350/MO_2019_7.pdf;jsessionid=CD804A723F673A143361C91F0AA4F40E?sequence=1 [in Ukrainian]
8. Mistseve samovriaduvannia v umovakh detsentralizatsii vlady v Ukraini: kolektyvna monohrafiia /za zah. red. R. M. Plyushcha. [Local self-government in the conditions of decentralization of power in Ukraine: collective monograph] / by General ed. R. M. Plyushcha, Kyiv: Ridna mova, 2016. 744 s. [in Ukrainian]
9. Nyzhnyk O. Teoretychni aspekty vplyvu detsentralizatsii na rozvytok derzhavy ta terytorialnykh hromad. [Theoretical aspects of the influence of decentralization on the development of the state and territorial communities] *Visnyk NADU pry Prezydentovi Ukrainy. Ser. Derzhavne upravlinnia – Bulletin of the NADU under the President of Ukraine. Ser. Governance*, 2016. № 3, S. 56–62. [in Ukrainian]
10. Polova L.V., & Klapchuk, V.M. Zarozhennia ta rozvytok sanatorno-kurortnoi spravy v Halychyni. [The origin and development of the sanatorium-resort business in Galicia] *Zeszyt Naukowy Prac Ukrainoznawczych. Gorzów Wielkopolski – Scientific Journal of Ukrainian Studies*. Gorzów Wielkopolski, 2022. № 8. S. 53–63. [in Ukrainian]
11. Romaniuk S. A. Detsentralizatsiia: teoriia ta praktyka zastosuvannia: monohrafiia. [Decentralization: theory and practice of application: monograph]. Kyiv, 2018. 216 s. [in Ukrainian]
12. Shevchenko O. V., Romanova V. V., Zhalilo Ya. A. et all. Detsentralizatsiia i formuvannia polityky rehionalnoho rozvytku v Ukraini: nauk. dop. / za nauk. red. d-ra ekon. nauk Ya. A. Zhalila. [Decentralization and formation of regional development policy in Ukraine: Science. add.] / for sciences ed. Dr. Econ. Sciences Ya. A. Zhalila Kyiv: NISD, 2020. 153 s. [in Ukrainian]
13. Lewicki S.A., Orłowicz M., Praszil T. Przewodnik po zdrojowiskach i miejscowościach klimatycznych Galicyi. Lwów: Kraj. Zw. Zdrojowisk i Uzdrowisk, 1912. 303 s.
14. Mianowski H. Znaczenie gospodarcze ruchu turystyczno-uzdrowiskowego w Polsce. Kraków : Wyd. Izby Przem. Handl., Wyd. II. 1934.
15. Przewodnik zdrojowo-turystyczny na 1931–32 r. (1931) [Pod red. H. Piotrowskiego]. Warszawa: Zakład Graficzny B. Padrecki i S-ka z o.o. , Wyd. II.
16. Zanietowski, J. (1914). Kilka uwag o systemizacji naszych uzdrowisk i zdrojowisk oraz o analizie naszych wód. *Pamiętnik Polskiego Towarzystwa Balneologicznego* / [red. Dr Zygmund Wąsowicz]. Kraków : Nakład i własność PTB, T. III. S. 181–206.